

J-442

Shastri (Part-II) Examination, 2021

वैकल्पिक 'क' वर्ग

Paper -VI

(साहित्यम्)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 100

Minimum Pass Marks : 33

सूचना : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

Q. 1. अधस्तनेषु कयोः द्वयोः पद्ययोः सप्रसङ्गं व्याख्येयौ- 20

(क) नमः सर्वविदे तस्मै व्यासाय कविवेधसे।

चक्रे पुण्यं सरस्वत्या यो वर्षमिव भारतम्॥

(ख) नवोऽर्थो जातिरग्राम्याश्लेषोऽक्लिष्टस्फुटोरसः।

विकटाक्षरबन्धश्च कृत्स्नमेकत्र दुष्करम्॥

(ग) तरलयसिदृशं किमुत्सुकामकलुषमानसवासलालिते।

अवतरकलहेसिवापिकां पुनरपियास्यसिपङ्कजालयम्॥

Q. 2. अधस्तनेषु गद्यखण्डेषु द्वावेव सप्रसङ्गं व्याख्येयौ- 40

J-442

P.T.O.

J-442

(2)

(क) “दृष्ट्वा च तां तथा हसन्तीं स मुनिः आः पापकारिणी
दुर्गृहीतविद्यालवावलेपदुर्विदग्धे, मामुपहससि” इत्युक्त्वा
शिरः कम्पशीर्यमाण बन्धविशरारोरुन्मिषत्पिङ्गलिम्नो-
जटाकलापस्य रोचिषा सिञ्चन्निव रोषदहनद्रवेण दश
दिशः कृतकालसन्निधानामिवान्धकारितललाट
पट्टाष्टापदामन्तःपुर मण्डनपत्रभङ्गम् करिकां
भ्रुकुटिभावहनन्, अतिलोहितेनचक्षुषाऽमर्षदेवतायै
स्वरुधिरोपहारमिव प्रयच्छन्।

(ख) 'तच्छ्रुत्वा सरस्वती पुनरचिन्तयत्-अहमिवासेन् पर्यन्-
युक्ता। भवतु। मानयामि मुनेर्वचनम् इत्युक्त्वोत्थाय
कृतमहीतलावतरणसंकल्पा परित्यज्य वियोग विक्लवं
स्वपरिजनंज्ञातिवर्गमविगणय्यावगणा त्रिःप्रदक्षिणीकृत्य
चतुर्मुखं कथमप्यन्द्रनय निवर्तितानुयायि व्रतित्राता
ब्रह्मलोकतः सावित्री द्वितीया निर्जगाम।

(3)

(ग) असावकथयत् - 'एष् खलु देवस्योपवाह्यो वाह्यं हृदयं जात्यन्तरित आत्मा बहिश्चराः प्राणा विक्रमक्रीडा सुहृद् दर्पशात् इति यथार्थनामा वारणपतिः। तस्यावस्थान मण्डयोऽयं महान दृश्यते' इति। स तमवादीत् भद्र! श्रूयते दर्पशातः। यद्येव मदोषो वा पश्यामि तावद्वारणेन्द्रमेव। अतोऽर्हसि मामत्र प्रापयितुम्। अतिपरवानस्मिकुतूहलेन' इति। सोऽभाषत-भवत्वेवम्। आगच्छतु भवान्। को दोषः। पश्यतु तावद्वारणेन्द्रम्' इति।

Q. 3. दुर्वासाशापवर्णनम् ग्रन्थदिशा वर्णयत्। 15

अथवा

महाकविबाणभट्टस्य "वंशवर्णनम्" स्पष्टयत।

Q. 4. "बाणस्तु पंचाननः" इत्युपरि प्रकाशं प्रकाशयताम्। 15

अथवा

राज्यवर्द्धनस्य चरित्रं चित्रयतु।

(4)

Q. 5. ग्रन्थानुसारि "राज्यश्रीः" वर्णनं वर्णयत। 10

अथवा

"पञ्च बाणस्तुबाणः" सूक्तयः वर्णयत।

J-442

P.T.O.

J-442

100